

Krajowa Rada Komornicza

ul. Szpitalna 4/10 | 00-031 Warszawa | tel. 22 827 71 13 | faks 22 827 29 76 | krk@komornik.pl | www.komornik.pl

Warszawa, dnia 28 kwietnia 2020 r.

KRK/VII/424/20

Szanowny Pan

Krzysztof Kwiatkowski

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

ul. Wiejska 6/8

00 – 902 Warszawa

Szanowny Panie Przewodniczący!

W odpowiedzi na pismo z dnia 03 kwietnia 2020 r. (BPS.DKS.KU.0401.8.2020) dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o notariacie (druk senacki nr 75) w imieniu Krajowej Rady Komorniczej proszę o uwzględnienie następujących uwag samorządu komorniczego co do przedstawionych propozycji.

Proponowane rozwiązania prawne w obszarze ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz. U. z 2019 r., poz. 540 ze zm.) dotyczyć mają między innymi **kosztów postępowania dyscyplinarnego**. Zgodnie z projektowanym zapisem koszty postępowania dyscyplinarnego wykładają tymczasowo organy samorządu notarialnego. W razie skazania koszty postępowania ma ponosić obwiniony, a w pozostałych przypadkach ma je pokrywać rada właściwej izby notarialnej. W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że „niezbędne stało się również jednoznaczne doprecyzowanie zasad ponoszenia kosztów postępowania dyscyplinarnego (art. 1 pkt 2 projektu). Obecne brzmienie art. 67 ustawy – Prawo o notariacie wywołuje istotne wątpliwości w praktyce, zwłaszcza co do tego, czy regulacja tej kwestii ma charakter kompleksowy i czy organy samorządu notarialnego wykładają koszty tego postępowania tymczasowo, czy też ponoszą je ostatecznie, w każdym innym przypadku niż ukaranie obwinionego”. Proponując rozwiązanie by w razie skazania koszty postępowania ponosił obwiniony, a w pozostałych przypadkach koszty postępowania pokrywała rada właściwej izby notarialnej, **projektodawca tym razem odwołuje się do rozwiązań przyjętych w ustawie o radcach prawnych**, gdzie stanowi się, że w razie ukarania koszty postępowania ponosi obwiniony, a w pozostałych przypadkach koszty dochodzenia i postępowania przed okręgowym sądem dyscyplinarnym pokrywa właściwa okręgowa izba radców prawnych, a koszty

postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym - Krajowa Izba Radców Prawnych (art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych) **oraz w ustawie – Prawo o adwokaturze**: zgodnie z treścią art. 95l ust. 2 koszty postępowania ponosi obwiniony w razie skazania, a w pozostałych wypadkach izba adwokacka. Zdaniem autorów projektu „*nie ma wystarczających podstaw prawnych i faktycznych dla odrębnego uregulowania kwestii kosztów postępowania dyscyplinarnego notariuszy, adwokatów i radców prawnych*”.

Należy jednak zauważyć, że problematyka kosztów postępowania dyscyplinarnego (inaczej niż kwestia przedawnienia występów dyscyplinarnych) nie może być regulowana w poszczególnych aktach prawnych w taki sam sposób.

Zgodnie bowiem z treścią art. 86a **ustawy o adwokaturze** postępowanie prowadzi z urzędu rzecznik dyscyplinarny. Sąd dyscyplinarny wszczyna postępowanie na wniosek uprawnionego oskarżyciela (art. 90 ust. 1 ustawy), którym to oskarżycielem jest rzecznik dyscyplinarny będący organem izby adwokackiej (art. 39 pkt 3a ustawy). Wprawdzie w art. 90 ust. 2 ustawy wskazano, że Minister Sprawiedliwości może polecić wszczęcie dochodzenia albo postępowania przed sądem dyscyplinarnym przeciwko adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu, to jednak w wyroku z dnia 1 grudnia 2009 r. (sygn. akt K 4/08) Trybunał Konstytucyjny uznał, że przepis ten, w części obejmującej zwrot „albo postępowania przed sądem dyscyplinarnym” (oraz art. 95c pkt 1 ustawy, w części obejmującej zwrot „z zastrzeżeniem art. 90 ust. 2”), **jest niezgodny z art. 42 ust. 2 Konstytucji**. W związku z tym przepis art. 90 ust. 2 ustawy o adwokaturze, we wskazanej części, utracił moc. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, art. 95c pkt 1 ustawy w związku z art. 90 ust. 2 prawa o adwokaturze, w zakresie, w jakim przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości możliwość polecenia wszczęcia postępowania przed sądem dyscyplinarnym bez przeprowadzenia dochodzenia, narusza art. 42 ust. 2 Konstytucji. Dochodzenie, będące pierwszym etapem postępowania dyscyplinarnego, ma bowiem na celu stwierdzenie, czy zachodzą podstawy do wniesienia do sądu dyscyplinarnego wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego lub skierowania wniosku o ukaranie do dziekana okręgowej izby adwokackiej bądź też umorzenia postępowania. Na tym etapie postępowania obwiniony ma prawo do ustanowienia obrońcy, może również zapoznać się z aktami sprawy i składać wnioski dowodowe. Pominięcie etapu dochodzenia narusza przysługujące obwinionemu prawo do obrony, pozbawiając go możliwości wykazania niezasadności wszczęcia postępowania przed sądem dyscyplinarnym.

Tym samym, **w ustawie o adwokaturze jedynym podmiotem uprawnionym do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego jest rzecznik**

dyscyplinarny, będący organem izby adwokackiej. Nawet jeżeli Minister Sprawiedliwości poleci wszczęć dochodzenie, ostateczna decyzja co do zainicjowania postępowania przed sądem dyscyplinarnym należy do rzecznika dyscyplinarnego. Tym samym uzasadnione jest, by koszty postępowania dyscyplinarnego, w przypadku braku skazania obwinionego, ponosiła izba adwokacka (art. 95l ust. 2 ustawy).

Tak samo problematyka wszczęcia postępowania dyscyplinarnego uregulowana została **w ustawie o radcach prawnych**, przy czym regulacja w tej ustawie uwzględnia już cytowane wyżej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego. Zgodnie z treścią art. 67¹ ust. 1 ustawy o radcach prawnych rzecznik dyscyplinarny prowadzi postępowanie z urzędu. Postępowanie dyscyplinarne obejmuje: 1) dochodzenie; 2) postępowanie przed sądem dyscyplinarnym; 3) postępowanie wykonawcze (art. 67² ustawy). Postępowanie przed sądem dyscyplinarnym wszczyna wniosek o ukaranie złożony odpowiednio przez Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, rzecznika dyscyplinarnego lub ich zastępców. Minister Sprawiedliwości może jedynie polecić wszczęcie dochodzenia przeciwko radcy prawnemu lub aplikantowi radcowskiemu (art. 68¹ ust. 1 – 2 ustawy).

Tym samym, skoro w ustawie o adwokaturze i w ustawie o radcach prawnych kompetencje do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przyznano wyłącznie organom samorządu zawodowego, zasadne jest by organy te ponosiły koszty postępowania w przypadku braku ukarania obwinionego i tym samym braku podstaw do obciążenia go kosztami postępowania dyscyplinarnego.

Tymczasem zgodnie z treścią art. 58 ustawy – Prawo o notariacie „*wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego mogą zgłosić Minister Sprawiedliwości lub rada właściwej izby notarialnej po wstępnym wyjaśnieniu okoliczności koniecznych do ustalenia znamion czynu zarzucanego obwinionemu oraz złożeniu wyjaśnień przez obwinionego, chyba że złożenie tych wyjaśnień nie jest możliwe*”. Przyznanie prawa do inicjowania postępowania dyscyplinarnego innemu podmiotowi, aniżeli organ samorządu zawodowego, nie może skutkować każdorazowym nałożeniem obowiązku ponoszenia kosztów takiego postępowania przez samorząd zawodowy. Innymi słowy, nie znajduje uzasadnienia konieczność ponoszenia przez samorząd zawodowy konsekwencji (zwłaszcza finansowych) działań innego podmiotu, na które to działanie samorząd zawodowy nie ma żadnego wpływu. Brak jest zatem uzasadnienia, by w przypadku złożenia wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przez Ministra Sprawiedliwości i uniewinnienie notariusza (aplikanta notarialnego) od stawianych mu zarzutów, to samorząd zawodowy, a nie wnioskodawca, ponosił koszty takiego postępowania.

Krajowa Rada Komornicza

ul. Szpitalna 4/10 | 00-031 Warszawa | tel. 22 827 71 13 | faks 22 827 29 76 | krk@komornik.pl | www.komornik.pl

Należy zauważyć, że powyższa problematyka **dotyczy również komorników sądowych**. Tak samo zatem w ustawie z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, wobec przyznania prawa do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego również Ministrowi Sprawiedliwości, prezesowi właściwego sądu apelacyjnego, prezesowi właściwego sądu okręgowego, prezesowi właściwego sądu rejonowego, sędziemu wizytatorowi (art. 228 ustawy), ustawa stanowić winna, że koszty tak wszczętego postępowania ponosić winien Skarb Państwa, a nie organ samorządu zawodowego.

W związku z tym proponuje się, by w celu pełnego uregulowania problematyki kosztów postępowania dyscyplinarnego w ustawie – Prawo o notariacie (i tak samo w ustawie o komornikach sądowych) wyraźnie przesądzić, że koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi ukarany członek samorządu komorniczego, a w pozostałych przypadkach – **wnioskodawca**. Przyjęcie każdego innego rozwiązania pozostawać będzie w sprzeczności z Konstytucją RP, albowiem nakładać będzie na organy samorządu zawodowego obowiązek ponoszenia konsekwencji działania innych podmiotów prawa, w szczególności organów państwa.

W pozostałym zakresie samorząd komorniczy nie zgłasza zastrzeżeń do projektowanej ustawy.

Mam nadzieję, że powyższe uwagi okażą się przydatne i zostaną wykorzystane w dalszym procesie legislacyjnym.

Z wyrazami szacunku,

Prezes

Krajowej Rady Komorniczej

dr Rafał Łyszczek

[Pismo opatrzone podpisem elektronicznym]